Ч. 29 (13.574). Львів, субота 3. лютого 1934. Pocztowa opłate zapłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Українські радники у Львівській Хліборобській Палаті.

Незрозумілі привілеї для москвофільських установ.

Вибори радників до Львівської Хліборобської Палати, яка тепер організується, відбуваються по місцевих округах і хліборобських організаціях. Вибори в округах відбулися у вересні 1933 р., а у висліді вибрано на 34-ох радників таких українців: землевласник *Мирон Луцький* (Ясенів), землевласник *Іван Шевалевич* (Станиславів), *проф. Чайківський* (голова філії „С. Г." в Теребовлі), *інж. Тарантюк* (голова філії „С. Г." у Городенці), п. *Кузтин Гнат* (селянин з Переволоки, з округи Бучач-Підгайці), п. *Ілля Яворський* (дир. Нар. Дому в Бориславі). Крім того вибрано кількох радників, що причисляють себе до „руснів". Відомо, що право вибору мали тільки члени Повітових Рад, а вони не відповідають своїм складом дійсному відношенню національних груп населення.

Тепер відбулися вибори радників до Хліборобської Палати у Львові від хліборобських установ. Скільки радників має вибирати кожда установа і котра, означує влада. Очевидно, що велику перевагу у Хліб. Палаті матимуть польські організації. Але чому кволі і ледви животіючі москвофільські організації дістали *більші* привілеї від українських — це вже загадка! І так „Ревізійний Союз Українських Кооператив" дістав право вибрати *одного* радника на 3 роки, а Рев. Союз Руських Кооператив — одного на 6 літ, дарма, що нема ніякого порівнання поміж числом членів тих установ і їх господарським значінням! Таксамо дістало „Общество ім. Качковського" 1 радника, хоч не веде ніякої хліборобської праці, а „Просвіта" — хоч веде від років єдину в краю українську господарську школу в Миловані, має зразкове господарство, народові обори і т. д. — *не дістала ні одного радника*. Про це і подібні факти напишемо окремо.

В дні 30. січня ц. р. вибрала Рада РСУК радником до Хліб. Палати *пос. Остапа Луцького* (на 3 роки), в дні 31. січня ц. р. вибрала Гол. Рада „Сільського Господаря" чотирьох радників, а саме 1) *сен. інж. Юліяна Павликовського* (на 6 літ, 2) *інж. д-ра Евгена Храплівого* (на 6 літ) 3) *інж. Миколу Твердохліба* (на 3 роки) і 4) *інж. Андрія Палія* (на 3 роки).

Рада Львівської Хліборобської Палати зійдеться вперше мабуть у березні ц. р.

—o—

Київ у „ласці"... Постишева!

Офіціяльний текст резолюції про перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва.

Аг. ВУ подає докладний звіт XII. Зїзду КП(б)У, на якому м. ін. прийняли постанову про перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва. Сталося це на вечірньому засіданні Зїзду 21. січня 1934. Логічний внесок зголосив відомий московський комісар для України — Постишев. Текст внеску, який зголосив Постишев та прийняв Зїзд КП(б)У звучить так:

„Беручи під увагу закріплення підставових промислових районів України і створення адміністраційних одиниць, що влекшує керування тими промисловими районами України (Донецький Басейн, Харків, Дніпропетровськ); беручи під увагу конечність заблизити уряд України до центрального партійного і совітського апарату, до важніших хліборобських районів, до яких належать райони положені на Правобережній Україні, та потреби дальше і швидше розвивати національно-культурну будову й більшовицьку українізацію на підставі упромисловлення і колективізації, — рішає перенести столицю України до Київа, що є природним географічним осередком. Термін перенесення — осінь 1934."

Те рішення затвердив уже Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет за підписами Петровського і Войцеховського.

Вищенаведену постанову (про що вже зрештою була у нас мова в окремій статті) треба розшифрувати в таких точках: 1) „створення адміністраційних одиниць", про яке каже Постишев — це новий поділ України, на підставі якого Москва бере під безпосередню свою адміністрацію промислову українську округу для ще більшої експльоатації. 2) „наближення уряду України до центр. партійного і сов. апарату" означає більшу контролю Москви над „урядом" УСРР, яку легше переводити при коротшому віддаленні Київа від Москви; 3) згадка про хліборобські райони й колективізацію означає намір скріпити натиск на хліборобське Правобережжя з ближчого центру. „Більшовицька українізація" — це глум і наруга!...

—o—

Зїзд б. вояків Армії УНР. у Франції.

Дня 30. і 31. грудня м. р. відбувся у Парижі V. Зїзд Т-ва б. вояків Армії УНР у Франції. Зїзд зясував невеликий, що треба випрадати економічною кризою й безробіттям серед української еміграції. Перед Зїздом відправив врочистий молебень парох української православної парохії у Франції о. прот. Бриндзан. Зїзд почав промовою голова Т-ва ген. хор. О. Удовиченко, дякуючи за приявність на зїзді проф. Шульгинові, голові Ген. Ради Союзу Українських Еміграційних Організацій у Франції п. Шумицькому, п. Де Льоше, ген. секретареві французької секції ФІДАК-у та представникові донських козаків п. Каресові. Після промови ген. Удовиченка промовив проф. Шульгин, бажаючи успішного розвитку Т-ву й сердечно дякуючи п. Де Льоше за постійну моральну підтримку для Т-ва з боку ФІДАК-у. Після відповіді п. Де Льоше говорив п. Каров, виявляючи надію, що Україна й Дон, обєднавши сили, найдуть шлях до остаточної перемоги. Річеві наради почалися після перерви. Відчитано звіт з діяльности за мин. рік та обрано ген. Удовиченка головою і М. Ковальського секретарем Зїзду. Відчитано теж телеграму, що надійшла від голови Центру УНР п. Андрія Лівицького а привітальні телеграми від пп. В. Прокоповича, ген. Сальського й ін.

—o—

Мусоліні про розброєння.

РИМ, 1. II. ПАТ. Вчора оголошено документ, що зясовує погляди італійського уряду на справу розброєння. На думку італійського уряду проблема розброєння дійшла до мертвої точки й осягнула остаточну границю змоги вийти з тієї ситуації. Італійський уряд передбачує велику небезпеку, яка може вийти з дальшого опізнення справи, а саме з поділу Европи на ворожі угруповання та з дальших зброєнь. Ствердивши, що стосування дотеперішньої методи не доведить до цілі, документ підчеркує конечність узяти під увагу, що Німеччина, обмежуючись до домагання воєнного матеріялу т. зв. дефензивного, запевнювала, що т. зв. ефективне розброєння є виключним завданням озброєних держав, бо Німеччина перевела його вже давно. Тому годі впливати на Німеччину, щоби розброїлася, не будучи озброєною. Одначе італійський уряд підкреслює, що його політика була і буде прихильна розброєнню. Доказом цього було приступлення Італії до британського проєкту з 16. березня 1933 р.

Женева про німецько-польський пакт і Україну.

Женева, 29. січня 1934.

Німецько-польський пакт приняла Женева з великим вдоволенням. І це цілком зрозуміло. Цей пакт служить без сумніву справі мира в Европі, як і все, що вирівнює фронт европейських держав. Він не перечить ані духові ані букві женевських установ дарма, що заключений поза Женевою, шляхом безпосередніх переговорів. Щоби стати правосильним, він мусить бути реґістрований Союзом Народів, який — нічого в цій справі не зробивши — зможе похвалитися ствердженням „поважного інтернаціонального акту".

Французька преса — щиро чи нещиро — виявляє в ріжних варіяціях своє вдоволення з німецько-польського пакту. Висловив своє вдоволення з цього приводу і Поль-Бонкур на дипльоматичнім принятті преси, заявляючи при цім, що Франція була докладно інформована про хід дотичних переговорів. Міністер закорд. справ Польщі повідомив Поля Бонкура в Женеві про близьке підписання польсько-німецького пакту. Без згоди Франції цей пакт не тільки не мав би свого теперішнього значіння, а й міг би мати шкідливі наслідки, стаючи на перешкоді до французько-німецького порозуміння та утруднюючи здійснення пакту чотирьох держав.

Що думає Москва про німецько-польський пакт, не рахуючи офіціяльної пітійської статті в „Ізвєстіях", невідомо. Але годиться пригадати, що московський уряд вважає ворожим актом **кожну** умову европейських держав, в якій він не бере участи. Робити виїмок з цього підходу спеціяльно для німецько-польського порозуміння, в Москві справді не мають ніяких причин. Зрештою щирого вислову політичних поглядів від кремлівської преси чекати ні в якім разі не можна.

Тим цікавіші з того погляду думки невтрального „Журналь де Женев". У великій передовій статті — „**Між Берліном і Варшавою**" редактор Бріке пише між іншим: „Німецько-польський пакт є першим проломом в ізоляції Німеччини. Він зазначує відпруження, з якого треба тішитися. Варшава та Берлін впродовж тринадцяти років непокоїли Европу

своїми суперечками. Але чи можна дивитися на справу і з іншого погляду? Які відносини витворює цей договір між Варшавою та СРСР? Чи буде маршал Пілсудський приневолений вибрати між Москвою та Берліном?"

„Ще кілька місяців тому російсько-польські відносини були дуже сердечні. Здається, що від того часу вони злегка охолоди. Напруження між українцями та поляками ослабло. У статті з початку січня Карло Радек остерігав Польщу та інші держави перед небезпекою, яка грозить їм від німецького імперіялізму. Маршал Пілсудський має більше симпатії до Гітлера ніж до Сталіна: Тимто Варшава відповідає на цю осторогу пактом про неагресію з Берліном".

Варта зазначити і думку „Ное Ціріхер Цайтунг", яка в останнім часі на превеликий жаль заняла виразно радянофільське становище. Цей часопис гадає, що німецько-польський пакт може бути знаряддям миру в Европі лише в тім випадку, коли відносини між Варшавою та Берліном не викличуть кризи деінде. „Це моглоб статися дуже легко, колиб у Берліні віддавалися і далі фальшивим надіям, що найшли собі виразний вислів у плянах Розенберга. Критичне становище на Далекім Сході може, розуміється, закріпити декого у Варшаві у вірі, що запропоноване з Берліна здобуття України є чимсь більшим, ніж політичною фантазією. Колиб ця віра здобула рішаючий вплив на усталення польської політики, тоді, розуміється, вигляди на мир на сході булиб погані".

Це дуже характеристично, що два найбільші швайцарські щоденники, політично так ріжно настроєні, говорячи про Берлін та Варшаву не могли поминути України.

Щодо „ослаблення українсько-польського напруження", про яке згадує редактор Бріке, прихильник українсько-польського порозуміння, то це вже річ його інформацій, на жаль, видко дуже односторонніх. Інша річ, що чужинець, льогічно розумуючи, може такі інформації приняти з доброю вірою. Бо хоч до того стану внутрішньої єдности держави, який нпр. панує тепер у Німеччині, Польща, як держава національностей, дійти — очевидно — не може, то проте вступаючи в добу мирного співжиття а може й політичного співробітництва з Німеччиною в деяких інтернаціональних справах, польський уряд міг би цілком льогічно вжити заходів для поправи міжнаціональних відносин у межах своєї держави.

Переходючи на 10 літ до денного порядку над справою поморського коридору і Горішнього Шлеську та підписуючи угоду з Польщею, Німеччина тим самим показує, що для неї і для цілої Европи є справи поважніші ніж ці спірні справи між Берліном та Варшавою.

Коли „Ное Ціріхер Цайтунг" та деякі інші приятелі большевиків висловлюють побоювання, що Німеччина разом з Польщею готуються „здобути Україну", то цей острах належить до обсягу політичних фантазій. Справа визволення України та інших поневолених країн СРСР не є справою німецько-польською, а загально-европейською, а навіть світовою. Ніодна з великих держав чи група не візьметься рішати цю справу всупереч рішенню інших держав.

З цього погляду кожне порозуміння держав, яке усуває дрібні спори та може довести до піднесення ваги справ великих, без яких не можуть бути міжнародні відносини здоровими, сприяє справі трівкого наладження тих відносин та усунення трівких великих спорів.

М. Лятько.

Радянськиий протест у Харбіні.

МОСКВА, 31. І. ПАТ. Як повідомляють із Харбіна, консуль СРСР Славуцький зложив на руки дипльоматичного аґента держави Манджуко протест проти зорґанізованих манджурською владою білогвардійських демонстрацій, спрямованих проти радянських урядовців на східно-китайській залізниці та радянської держави. В протесті радянський консуль підкреслив, що влада Манджуко дає повну свободу ділання на території манджурської держави білогвардійським чинникам і заявив, що відповідальність за евентуальні консеквенції тих демонстрацій обтяжує манджурську владу.

—o—

Внутрішня позичка „Рідній Школі".

ПРАВИЛЬНИК

установлений Головною Управою „Рідної Школи" для переведення внутрішньої, безпроцентової позички „Рідній Школі" в сумі 250.000 зол. при помочі довжних грамот по 25 зол. постановлений Загальним Зїздом „Рідної Школи" дня 25. грудня 1933 р.

I. ГОЛОВНА УПРАВА „Р. Ш.".

1. Головна Управа веде пропаґанду за позичкою, веде огляд Повітових і районових комісій, огляд розісланих заяв і чеків, огляд передбачених, зголошених і вплачених позичок, огляд грамот і дбає про потрібні друки, подає у пресі тимчасові звіти з ходу позички та зладить загальний звіт по закінченні позички.

2. Для позички буде Головна Управа вести окреме діловодство.

II. ПОВІТОВІ Й РАЙОНОВІ КОМІСІЇ.

3. По повітових містах творяться **Повітові Комісії Позички Рідній Школі** при Повітовому Кружку, або Повітовому Союзі Кружків Р. Ш. і під його проводом.

4. До цієї Комісії входять: представники місцевих і повітових установ, впливові громадяни та представники ріжних станів (фахів) повіту.

5. У повітах, де є кілька міст із власними рідношкільними організаціями, можна створити окрему **Районову Комісію Позички „Рідній Школі"**.

Такі Комісії вказано створити особливо в тих містах, що значно віддалені від повітового міста й мають вплив у громадах свого району.

6. Повітові й Районові Комісії беруть відповідальність за добре й гідне переведення позички на їх області.

7. Про зорганізування Повітової Районової Комісії та її склад обовязаний дотичний Кружок подати найдальше до 2-ох днів відомости до Головної Управи „Рідної Школи".

Повітова Комісія Позички може бути одночасно й місцевою комісією для свого міста.

8. Повітова (Районова) Комісія має зладити список усіх інституцій і громадян, які на її думку могли би підписати позичку та подбати, щоби вони в міру їх становища в повіті й у міру їх матеріяльної спроможности підписали відповідну скількість позичок.

9. Такі списки із заподаними сподіваної суми позички зокрема від кожного підписувача даної области перешле Повітова й Районова Комісія безумовно протягом лютого 1934. до Головної Управи „Рідної Школи".

10. Для спопуляризування самої ідеї позички і для розяснення її умов уладять Повітові й Районові Комісії протягом лютого 1934 р. сходини на основі постанови арт. 18. закону про Збори з 11. III. 1932. (Дн. З. Д. Ч. 48. поз. 450)

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. ЛЮТОГО 1934.

БАРБЕЙ Д'ОРЕВІЛІ. — 14)

Кармазинова завіска.

Я був певен її смерти, а проте не міг цьому повірити. Людська голова вміє якось подурному йти проти ясної очевидности та долі. Альберта вмерла. Від чого?... Я не знав. Яж не був лікар. А таки лежала мертва. І хоч я бачив ясно, мов у пів денній світлі, що все, що міг би зробити — зайве, я таки робив усе, що мені самому видавалось безнадійно зайвим. Не маючи нічогісінько: ні знання, ні знаряддя, ні інших засобів, я вилив на її чоло всі пляшечки з мого туалетного столика. Я плескав в її долоні, забуваючи про відгомін у домі, де ми тремтіли від найменшого шелесту. Я чув колись від одного мого дядька, начальника 4-го ескадрону драгунів, як він урятував був раз одного свого приятеля від апоплексії, пустивши йому кров так як пускають коням.

У мене була повна хата зброї. Я вхопив кинджал і пробив Альбертину руку до крови. Я шматував цю прегарну руку та кров з неї навіть не потекла. Тільки кілька крапель згусло. Рука задубіла. Ні цілунками, ні висмоктування ні вкуси не могли вже гальванізувати того задеревілого трупа, що став трупом під моїми устами. І ось тоді на цьому зимному тілі одна думка, що досі не виріжнялася з того хаосу, в який кинула мене моторошна смерть Альберти, ясно вирнула передімною і я відчув страх.

Ох, який страх! безмежний! Альберта вмерла в моїй кімнаті і її смерть могла сказати все. Що буде зі мною? що робити? Я відчув попросту фізичну руку цього осоружного страху у своєму волоссі, що стануло дуба. Мій стрижінь розтопився у холодне болото і я надаремне боровся з цим ганебним почуванням. Я казав собі, що треба заволодіти собою, що я мужчина, ще й військовий. Всі мої думки, що шмагали мій мозок як якусь дзиґу, розбивались об те бездушне тіло Альберти, що не могла вернутись до своєї кімнати і яку завтра її мати побачить у воякй, мертву й зганьблену! Думка про ту маму, якій убив я доньку вже тим, що зганьбив її, тяжіла ще більше на мому серці, ніж сам труп Альберти.

Смерти не можна було затаїти. Але чи не було способу затаїти безчестя, про яке свідчитиме труп у моїй кімнаті? Ах! якби Альбертина кімната не була поза спальнею її батьків, то я зважився би занести її до її власного ліжка! Та чи міг я повторити з її трупом на руках те, що вона робила так нерозсудливо жива і вибратись наосліп через кімнату, якої я не знав, де ніколи не був і де спали легким сном батьки цієї безталанниці? А проте голова моя була в такому стані і страх перед завтрішнім днем, перед трупом у моїй хаті гнав мене так сильно, що саме ця безглузда ідея віднести Альберту до її кімнати опанувала мною як єдиний спосіб урятувати честь дівчини і спастись від ганьби.

Я найшов у собі силу взяти трупа Альберти і поклав його на плечі. Тільки той, хто ніс його, може зрозуміти, що це значить. Я відчинив двері навантажений і босоніж, як колись вона, пішов коридором до кімнати її батьків. Ноги мені делькотіли, я спинявся на кожному кроці заслуханий у німу мовчанку ночі, якої не чув від стукоту власного серця. Тяглось це довго. Ніщо не ворухалось. Та коли я дійшов уже до страшних дверей, які вона залишила напівпритертими і коли почув два довгі і спокійні віддихи тих старенька, я не зважився. Я не міг насмілитись переступити той чорний поріг, наче якусь пащу у темряві. Я відступив, майже втік із своїм тягарем! Я вернувся до себе переляканий ще дужче.

Поклавши Альберту на канапу, я почав на вколішки благально питати її: „Що робити? що почати?" Мій мозок прорізала божевільно жорстока думка — тіло цієї красуні, моєї шостимісячної любки, викинути крізь вікно. Погорджуйте мною! Я відчинив вікно і відсунув ту завіску, яку бачите. Глипнув я у чорну діру, де внизу була вулиця, бо тої ночі було дуже темно. Бруку не видко. „Подумають, що це самогубство", сказав я собі і підняв Альберту. Та блискавка здорового розуму розяснила навіжену думку. „Звідки-ж вона впала, коли її знайдуть завтра під моїм вікном?" Я взявся зачиняти вікно, що загуркотіло засувкою. Я спустив чимдуж завіску більш мертвий, ніж живий від усього того, що наробив.

Деньбудь я підкинув би трупа, свого вічного обвинувача, крізь вікно, на сходах, у коридорі, це святотатство буде недопільне.

для представників приналежних громад. Якщо цього вимагають місцеві умовини, то такі наради треба уладжувати і в інших місяцях позички. Повітові і Районові Комісії будуть старатися, щоби — вже по змозі на тій нараді — присутні учасники зложили позичку в готівці або бодай підписали відповідне число довжних грамот.

III. МІСЦЕВІ КОМІСІЇ ПОЗИЧКИ „Р. Ш.".

11. На областях Повітових Союзів Кружків „Р. Ш." творяться по громадах Місцеві Комісії Позички „Р. Ш.". Вони складаються з представників: церкви, місцевих товариств і впливових громадян.

Комісії творити безумовно навіть і тоді, якби представник якоїсь установи відмовився від участи в ній.

12. Протягом лютого 1934 р. уладять Місцеві Комісії нараду для місцевих громадян, щоби їх ознайомити з цілями позички та її конечністю.

13. Місцева Комісія зладить наперед список громадян та установ, які могли би самостійно або збірно підписати відповідну скількість позичок і передасть такий список зараз по зложенні (на всякий випадок ще в лютому 1934) до відома Повітовій згл. Районовій Комісії.

12. Місцева Комісія поділить свою місцевість на райони (кути, родини, вулиці, число домів) і призначить той район одному із своїх членів.

15. Місцева Комісія буде дбати, щоб в її місцевости підписали якнайбільше повних позичок і, щоб ті позички були в цілости сплачені безумовно згідно з підписаною заявою або найдальше до 31. липня 1934.

16. Якби в якійсь місцевости не можна було створити окремої Місцевої Комісії Позички Р. Ш., тоді нехай візьме цю справу в руки одно із іствуючих товариств, або навіть довірений громадянин за відомом і згодою Повітової згл. Районової Комісії.

17. Кожний, хто підписує заяву на позичку, має одержати на домагання стільки чеків Р. Ш. на скільки рат розділює підписану позичку. На підписку заяви він дістане посвідку як відтинок тої заяви.

18. Готівкову позичку чи її частину може інкасувати тільки той, що викажеться окремим писемним уповноваженням до цього від Пов. Союзу Кружків згл. Повітового Кружка Р. Ш. дотичної области. Цей повновласник має видати писемну посвідку на кожну вплачену суму.

IV. КІНЦЕВІ ПОСТАНОВИ.

19. Всі вплати на позичку висилає дотична Комісія — кожну зокрема — того самого, а найдальше на другий день до Головної Управи Р. Ш. Чек виповнити на імя того, хто вплатив на позичку. На середній частині чеку в горі написати „позичка".

20. Якби Комісія мала вже конечно висилати вплачені рати чи нові позички нараз у більшій скількости на одному чеку, то одночасно треба вислати листом список тих громадян і сум, які вони зложили. (На чеку безумовно написати „позичка").

Чи це буде чек, чи список — конечно зазначити назву повіту, бо буває по кілька однакових місцевостей.

21. Можна допустити, щоби кількох громадян чи кілька товариств підписували одну позичку. Але в такому випадку мусять назвати ту фізичну чи правну особу, на яку має бути виставлена довжна грамота. Він виступає перед Головною Управою як віритель.

22. Головна Управа Р. Ш. вишле довжну грамоту дотичній фізичній чи правній особі на її імя тоді, коли він вплатить позичку в цілости.

Головна Управа „Рідної Школи".

—o—

Кожний може стати письменником!

Кілька слів про новий конкурс Редакції „Діла".

За прикладом великих чужинних щоденників оголосило „Діло" 1. ц. м. конкурс, у якому можуть і повинні взяти участь якнайширші круги читачів. Завдання їх розмірно таке: **описати найцікавіший момент свого життя, найцікавішу пригоду, найцікавіше переживання,** — не журячись при цьому ні мовою ні стилем. При писанні має їм присвічувати тільки одна думка: **аби те оповідання було цікаве.** Тому, що живемо в часах тяжких, невеселих, бажане, аби ті описи чи спомини були погідні і настроювали людей до веселости.

Розмір такого спомину має бути **від одного до двох фейлетонів „Діла"**, себто від 7 до 20 сторінок шкільного зшитка. Можна підписати його власним прізвищем або псевдонімом; при псевдонімі додати зачинену коперту з правдивим прізвищем, щоб на випадок признання нагороди знати, кому і куди її переслати.

За найкращі описи призначує Редакція три нагороди: **1-а нагорода — 30 зол.; 2-а нагорода — 20 зол.; 3-я нагорода — комплет книжок, виданих „Ділом".**

Описи своїх переживань просимо присилати на адресу Редакції „Діла" **до кінця лютого ц. р.** Нагороди будуть проголошені 15. березня ц. р.

Крім трьох нагороджених описів друкуватимемо в „Ділі" (по змозі у фейлетоні) всі ті описи пригод чи переживань наших читачів, що будуть відповідати нашим вимогам. Хто не бажає собі, аби його спомин друкувати, повинен це виразно зазначити при посилці.

А тепер до праці всі, що пережили якусь цікаву пригоду або були свідком такої пригоди! Нехай про ваші цікаві переживання довідається ширший загал! Наш конкурс розписали ми саме на те, аби широкий круг читачів „Діла" причинився сам до оживлення нашого часопису і щоби спробували своїх сил у пері і ті, що досі нічого не друкували. Хто знає, чи при помочі цього конкурсу не відкриємо нових талантів, що може дрімають між нами — самі несвідомі того?!

Оцей конкурс „Діла" розписуємо під гаслом: **„Кожний може стати письменником!"** Тому закликаємо всіх охочих, щоби спробували своїх сил, списали так, як уміють, найцікавіше переживання (пригоду) зі свого життя і прислали до кінця лютого ц. р. на адресу Ред. „Діла".

Британська Біла Книга.

ЯК ПРОЄКТУЄ АНГЛІЯ РОЗБРОЄННЯ.

ЛЬОНДОН, 1. II. ПАТ. „Форін Офіс" переслало сьогодні пресі для публікації Білу Книгу, що має в собі британське меморандум у справі розброєння.

Меморандум відмічує на вступі, що виміна поглядів дипльоматичною дорогою, хоча й корисна, не дала висліду. З другого боку, як виявилося, британський проект конвенції розброєння вимагає змін. Перед Европою стоять дві альтернативи: заключити конвенцію розброєння, що виразно наказує розброїтися або заключити таку конвенцію, що найбільш озброєні держави, які не можуть чи не хочуть розброїтися, зобовяжуться на всякий випадок не збільшувати сучасного стану зброєнь. Британський уряд прямує вперто до розвязки проблеми по думці першої пропозиції.

Дальше обговорює документ питання: безпеки, рівноправности й розброєння. Щодо першого, то британський уряд вважає дуже важними гарантії безпеки, що є у британському проекті конвенції, але пропонує додати ще артикул, який ствердив би, що льояльне виконування конвенції — це справа усіх сигнатарів і що постійна комісія для розброєнь, повідомлена про те, що одна сторона надрушила льояльне виконування конвенції, почне негайні наради з метою привернути нормальний стан.

Щодо рівноправности, то меморандум настоює, щоб цю засаду практично застосувати й виразно ствердити у практичних пропозиціях. Тому й треба зрезигнувати з будьяких пробних епох, на основі яких деякі сигнатарі конвенції були покривджені.

У питанні розброєння британський документ звертає увагу на те, що Німеччина добровільно зреклася зразків офензивної зброї (що зробив канцлер в останніх розмовах), хоча найбільш озброєні держави не дали на це своєї згоди. В тому положенні держави повинні обмежити загальну скалю зброєнь, і тим зменшити вимоги, які німці думають висунути. В обличчі цього британський уряд зголошує такий проект конвенції, що обовязував би на 10 літ:

1) Щодо ефективів, то проект конвенції вимагає встановлення 200 тис. вояків і 8-місячної служби з вимаганими Німеччиною 300 тис. вояками і 12-місячною службою, що не зустріне спеціяльних перешкод. Військові вправи мужчин у військовому віці поза армією мають бути знесені, а для цього існувалоб автоматичне контроля.

2) У справі сухопутніх зброєнь, про протилетунські гармати, яких вимагає Німеччина, малиб бути знесені, а найвищий калібр фортових гармат буде устійнений в дорозі міжнародньої згоди. В першому році будуть знищені танки, що мають більш, як 30 тон, а менші у 5 літах двома дальшими етапами. Англійський проект устійнює теж максимальний калібр гармат, даючи деякі концесії домаганням Німеччини, а теж Австрії, Мадярщині й Болгарії.

3) Повітряне озброєння: Наскільки конференція для розброєнь не знесе зовсім військового летунства, всім державам буде прислуговувати право мати таке летунство до оборони. У 8 дальших літах держави малиб порозумітися про кількість цього летунства.

4) Британський уряд готов порозумітися щодо морських зброєнь, якби цього було конечно потрібно, хоча речинець морської конференції у 1935 р. близько.

5) Контроля: Британський уряд готов до постійної автоматичної контролі, що може почтися й негайно.

Врешті меморандум відмічує, що його пропозиції виготовлено, беручи під увагу домагання усіх сторін, щоби облекшити порозуміння, та настоює на погляд британського уряду, що поворот Німеччини до Женеви й на конференцію розброєнь — це основна умовина згоди.

ФРАНЦУСЬКЕ СТАНОВИЩЕ.

ПАРИЖ, 1. II. ПАТ. Французькі офіціяльні кола зберігають супроти англійського меморандуму якнайбільшу резерву. Паризька преса відноситься теж з резервою супроти британського та італійського меморандум, добачуючи в ньому гадання компромісового поладнання німецьких домагань і становища Франції. „Пті Журналь" підкреслює, що англійський уряд не числиться як слід з вимогами безпеки Франції. Щодо іта-

слід тіла виявить все, а матірне око, жорстоко пронизливе, побачить усе, що лікар або судда хотілиб затаїти перед нею. Мій духовий стан був нестерпний і коли я глипнув на свою зброю на стіні, прошибла мене думка покінчити вистрілом з пістолета зі своєю заляканою „здеморалізованою" душею (аж багато пізніше зрозумів я цей Наполеонові висліб)

Скажу щиро: мені було сімнайцять літ і я любив військову службу. З природного нахилу і расової тяги став я вояком. Я не був ще у бою, а хотів його бачити. Я мав військову амбіцію. У полку ми глузували з героя того часу Вертера і милосердились над ним. Ця думка, що перешкодила мені піти за ганебним страхом, піддала мені іншу, що видалась мені єдиним виходом із сліпої вулиці. „Чи не піти би до полковника? Полковник цеж наш батько". І я почав одягатись як на сполох. На всякий випадок узяв зі собою пістолети. Хто зна, що може трапитись?

Поцілувавши востаннє з почуванням сімнайцятиліка — всі ми у цьому віці сентиментальні! — німі уста Альберти, німі, як завсіди, зійшов я навшпиньки зі сходів цього будинку, залишаючи за собою смерть...

(Докінчення буде.)

лійського меморандум „Матен" думає, що італійський плян не вносить нових моментів до дискусії. Є це політична маніфестація чемности супроти Німеччини

НІМЕЦЬКІ ГОЛОСИ

БЕРЛІН, 1. II. ПАТ. Німецька преса оголошує тексти британського й італійського меморандум, ставлячись з очевидною резервою до плянів англійського уряду. Рівночасне доручення британського меморандум іншим державам поза Німеччиною і Францією викликало в Німеччині заклопотання, бо як заявляє берлінська преса, воно вносить елемент непевности до процедури, заініціюваної Німеччиною і не зможе влекшити німецькому урядові заняти становище.

АНГЛІЙСЬКА ОПІНІЯ.

ЛЬОНДОН, 1. II. ПАТ. Британський розбройний плян зустрівся з прихильним принятям преси, яка підкреслює, що це остання можливість порозуміння між Францією і Німеччиною. Преса зазначує, що як ця спроба не вдасться, то нема більше надії на розбройну конвенцію. Британський проєкт признає Німеччині низку уступок в ділянці зброєнь, а рівночасно складає жертви в користь безпеки.

—o—

По широкому світі.

— В Німеччині привернено знову титул радника і відзначення для державних урядовців та представників вільних фахів за заслуги для народу і держави.

— Австрійський віцеканцлер майор Фрей загрозив строгими репресіями за поширювання вісток, що викликують загальне занепокоєння в краю.

— З приводу підписання польсько-німецького порозуміння польський посол у Берліні Ліпський приняв представників німецької влади сніданням, на якому виголошено тости в честь Гінденбурга, Гітлера, Мосціцького і Пілсудського.

— Канцлер Дольфус повідомив угорський уряд, що на другий тиждень приїде до Будапешту, щоби зревізитувати премієра Ґембеша.

— Президент Рузвельт устійнив новий курс доляра на 59.06 центів давної вартости.

— Мін. Ґебельс виголосив у спортовій палаті в Берліні промову, в якій виступив проти монархістичних кол.

— Американський уряд задумує запросити Японію на морську конференцію, що відбудеться в 1935 р.

— В Майнцу демонстрували гітлерівці проти католицького епископа д-ра Гуго як прихильника надренських сепаратистів.

—o—

ЩО Є З ПРОМИСЛОВИМ БАНКОМ ?

(З листів до Редакції.)

Ще минулого року на сторінках нашої преси появилися вістки про акцію Українського Технічного Товариства заснувати у Львові Промисловий Банк. На мою думку ініціятива в цій справі гідна похвали, а справа ця дійсно важна і чимраз більше актуальна.

З причини щораз більшого, хоч і повільного розросту нашого молодого ще промислу і творення щораз-то нових підприємств дається відчувати великий брак такої установи, яка без сумніву могла би й повинна би віддати чималі прислуги. На жаль, вже від довшого часу не стрічаємо на сторінках преси якихсь нових вісток про долю цього майбутнього банку, так що мимоволі приходить на думку, що ціла справа не вийшла поза початкову стадію, а організаційна комісія банку, з оправданих чи неоправданих причин, мабуть виявляє за малу ініціятиву, чи радше активність. Уявляємо собі, що хоч зібрання потрібного, хочби й невеликого закладового капіталу у нинішніх часах не належить до легких річей, та з другої сторони всеж таки ми переконані, що при відповідній меткости, з огляду на важність справи і її актуальність, справа ця є зовсім реальна і можлива до переведення.

Тому булоб дуже бажано, щоби організаційна комісія банку подала до загального відома, в якій стадії находиться справа підготовки чи організації Промислового Банку.

Інжинір-заточенець.

—o—

Припинення „Слова Польського".

Нечислені читачі „Слов-а Польск-ого" зазнали вчора неабиякої несподіванки: на 3-ій сторінці у 6-ти рядках Видавництво коротко, але змістовно повідомляє, що „є примушене" з нинішнім днем припинити появу щоденника. Чергове речення каже, що передплатники „Сл. Польського" діставатимуть надалі „Ґазету Львовску". Ось так безславно закінчив своє істнування часопис, який мав за собою дуже ріжнородну карієру. Спершу був це демократичний орґан, в якому працювали передові діячі польського демократичного табору (м. ін. Романовіч). Потім стало „Сл. Поль." твердинею ендеції та голобно кувало „ідеольоґію" українофобського зоольоґізму. Кілька літ тому сензацією був перехід із дня на день ультраендецького „Слова Польського", з домівкою і — головним редактором Мейбавмом — до санаційного табору. Це був початок кінця тої ґазети. Колиж прийшли погані часи, знижки, редукції, рестринкції і т. п. неприємности, — почали корчитись всі санаційні видавництва, здані не на своїх передплатників. Остання спроба рятунку була недавня „фузія" „Сл. Поль." й „Ґазети Львовскої": обидві ґазети затримали самостійні свої... наголовки, — а все інше, редакція і повний текст, було спільне. Попрощався теж тоді зі „Сл. Поль." п. Мейбавм (хоч і ревний санаційний достойник), а спільним головним редактором обох ґазет став п. Барановський. Але видно й подвійна друкарська процедура з одною наголовною сторінкою була вже задорогою і рішено „історичну" назву „Слова Польського" принести в жертву кризі.

Померло „Слово Польське" в силі віку: в [illegible] році життя...

З ЖИТТЯ НАШИХ УСТАНОВ

Звіт з діяльности Українського Товариства Прихильників Мистецтва у Львові за 1933 рік.

Українське Товариство Прихильників Мистецтва у Львові, яке поставило собі за мету по змозі і по своїм силам підпомагати матеріяльно і підтримувати морально наших мистців (передовсім плястиків), що саме тепер більше як коли потребують тієї допомоги, переводячи білянс праці за останній 1933 рік, стверджує, що не зважаючи на неприятливі обставини, серед яких Товариство працює і не дивлячись на перепони, які приходилось на кожному кроці поборювати, рятуючи наш мистецький рух перед занепадом, Товариство дійшло всеж таки до переконання, що праця та змагання його мають поважні осяги.

1) До імпрез, які перевело Українське Т-во Прихильників Мистецтва, належать у першій мірі вистави картин, одна у Львові, три на провінції (Тернопіль, Бережани, Підгайці). Виставляли окрім своїх краєвих мистців ще й ґрупи мистців зза кордону (Париж, Прага).

2) На запрошення і заходами Товариства відбулися відчити. Один д-ра Володимира Залозецького про церковне мистецтво, другий Степана Левинського про східне японське мистецтво.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 3. ЛЮТОГО 1934.

М. ГАЛУЩИНСЬКИЙ. 13

З Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Невідома доля статуту УСС. — Справа присяги. — Переклад реґуляміну вправ.

Той статут перекладено на українське, оцемплльовано і предложено на засіданні Б. У. до підпису. Не можу тут не згадати про один комічний епізод, який повстав унаслідок збирання підписів. Мимовільно повстало питання, хто має статут підписати. Зразу мала це зробити лише Б. У., одначе коли хтось з присутніх зробив увагу, що підписаний на статуті обовязаний тимсамим до активної служби в стрільцях і може бути змушений до такої служби, повстали сумніви у цивільних членів Б. У., чи пожаданою і вказаною є річчю підписувати оцей статут. Хто підписав, не знаю. В кожнім разі десять підписів найшлося, але чи були між ними д-р Трильовський та інші, не пригадую собі тепер. Це на всякий випадок малозначний, але характеристичний момент. Після підпису вислано статут до намісництва у пятьох примірниках. Яка була його дальша доля, чи його принято, чи ні, чи забуто вже його в чергових днях підчас повного замішання у Львові, залишиться, здається, тайною, доки хтось цікавий не переглядатиме колись архіву львівського намісництва і не попаде на слід оцього статуту.

З приняттям, підписом і висилкою статуту справа УСС не ставала ані на один волосок ясніша взагалі, ані для мене самого. [illegible] що УСС прибирали вид статутарної ополченської корпорації, але тоді дотеперішня робота коло орґанізації й орґанізація в даній хвилині була вповні безпредметова і противорічила статутові. На підставі статуту всі ті, які належали до добровольців, були зрівняні під оглядом активного й пасивного вибору. Тоді ціла Б. У. враз із „ґенеральним штабом" мусіла зникнути, бо їх ніхто не вибрав. Усі старшинські степені були виборні і тимсамим ніхто не мав права ані себе іменувати, ані ніхто не мав права визначити команданта, лише те право належалося одиноко самим добровольцям. А що це не було можливе до переведення, тимсамим і вповні ілюзоричною ставала справа статуту. Б. У. могла щонайвище уважати себе основним комітетом, який по переведенні вступних формальностей обовязаний після упливу приписаного до важности статуту речинця скликати загальні збори і долю орґанізації УСС віддати в руки загальних зборів.

Ще одна важна справа займала членів Б. У., а була це справа присяги. Ходили чутки про те, що польські леґіоністи дістали дозвіл на зложення якоїсь спеціяльної присяги, але чогось певного про це не міг ніхто знати. Знаю лише, що проти зложення присяги у тих словах і в тій формі, у якій складає військо, була досить сильна опозиція. Одначе рівночасно не зроблено ні одного кроку у тім напрямі, щоби військовій владі предложити текст спеціяльної присяги УСС і щоби та влада дала свій дозвіл на це. Одначе ясно тої справи не висказував ніхто. У тій опозиції не пробивалася якась неохота брати участь у боротьбі за істнування монархії. Ні! Тут, по моїй думці, відгравав ролю інший страх, а саме, щоби зложенням присяги не віддати себе на ласку й неласку орґанів військової австрійської влади, які опісля відберуть своє приречення дозволити на покликання до життя добровольчої корпорації і перемінять УСС у батальйони загального ополчення. Що те проволікання зі зложенням присяги мало шкідливий наслідок на дальший розвиток УСС, показали події найближчих днів. На кожний випадок присяги у Львові не складано, а навіть потайки йшла аґітація проти спроби повести всіх УСС до такої присяги, яка приписана у військовім реґуляміні для формацій загального ополчення.

Щоби більше не розписуватися в тім змислі про Б. У., скажу ще лише на закінчення, що Б. У. в часі свого побуту у Львові не зробила нічого для розвитку УСС. Справи УСС йшли своїм власним ходом і, стрілецтво розвивалося так, як уміло. Ще найкориснішою річчю був переклад реґуляміну вправ та зведення одностайної команди. Задуманий переклад інших найважніших службових військових книг не здійснився внаслідок дальших воєнних подій. Б. У. у тім складі і при відсутности фахових у військовій орґанізації сил не могла нічого більше зробити. На ній показалося те, що мусить показатися у всякій роботі, до якої забираються такі, що на ній не розуміються, а й дальше не мають охоти самі забратися до науки. І як опісля ціле стрілецтво показало, що воно не творить якоїсь одноцільної корпорації, але що це гурт одиниць, душної(?) корпорації, але що це гурт одиниць, скликаних спеціяльними обставинами, так і Б. У. виявила себе таким на силу сотвореним тілом без ясної душі.

(Продовження буде.)

3) Ґрупа молодих мистців, що стоїть у тісному звязку з Товариством, видала груповий мистецький журнал „Карби“, а тепер уже в друку велика монографія, написана д-ром Володимиром Залозецьким, про творчість мистця О. Новаківського. Видає її Товариство з нагоди ювилею цього визначного артиста-маляра.

4) Товариство приступає до будови домівки для Олекси Новаківського в Дорі на давніше закупленій площі.

5) Товариство має перебрати небавком під свою управу дуже цінну площу простору 660 сяжнів, положену в найкращому місці в Дорі, призначену бл. п. Чачковським на мистецькі цілі, яку його спадкоємці завдяки заходам Вп. П. Кокорудзової мають віддати Товариству на власність. На цій площі Товариство задумує побудувати більший будинок, у якому знайшлиб приміщення українські мистці.

6) Товариство відкрило власну домівку, в якій має приміщення двох студентів з повним удержанням.

Повищі осяги Товариства — з огляду на дуже малі засоби з причини невеликої скількости членів — є всеж таки доказом, що істнування Товариства потрібне і що вкладки членів не йдуть на марне. Це повинно наше громадянство зрозуміти і підтримати заходи Товариства для розвитку мистецької культури.

ЗА ВИДІЛ У. Т. П. М. У ЛЬВОВІ:
Антін Рак, голова. *Іванна Левицька*, скарбничка.

З орґанізаційного руху.

ПОВІТОВІ НАРАДИ УНДО В ТЕРНОПОЛІ.

Дня 4. січня ц. р. відбулося в Тернополі засідання повного Повітового Народнього Комітету тернопільського повіту, на котрому рішено скликати на день 25. січня повітові наради з участю цілого Повітового Народнього Комітету і мужів довіря поодиноких громад тернопільського повіту в справах 1) виборів до сільських громадських рад з рефератом посла д-ра Степана Барана про новий самоуправний закон і про потребу приготовлення до тих виборів і 2) в справах орґанізаційних УНДО в тернопільськім повіті з рефератом п. Остапа Сіяка, урядовця Українського Кооперативного Банку в Тернополі про справи орґанізаційні і поширення „Свободи“.

Ця нарада відбулася в Тернополі дня 25. січня ц. р. з денним порядком, як вище. В нараді взяло участь около 20 інтеліґентів, з того 8 священиків з повіту, і близько 130 селян з більшости сіл тернопільського повіту.

Про новий самоуправний закон і про справу виборів до сільських громадських рад реферував **пос. д-р Степан Баран.** У дискусії над цим рефератом забирали голос: бувш. сенатор **Микола Кузьмин,** господар з Озірної, повіт Зборів, п. **Остап Сіяк** з Тернополя, **о. Степан Вонс,** парох з Ігровиці, **Томко Босюк,** господар з Бойковець і п. **Василь Болюх,** господар з Кутковець. Рішено згідно з внеском посла д-ра Барана скликати вселюдне масове віче в Тернополі в середу 14. лютого ц. р. до салі „Міщанського Брацтва“ з одиноким рефератом посла д-ра Степана Барана про новий самоуправний закон і про вибори до сільських громадських рад.

Орґанізаційний реферат виголосив п. **Остап Сіяк** і він підніс потребу в якнайкоротшому часі створити Повітову Народню Раду УНДО в Тернополі, зложену з членів Повітового Народнього Комітету і голов місцевих комітетів. Покищо останніх будуть заступати мужі довіря з поодиноких сіл. Підніс також потребу поширення „Свободи“. В дискусії над цим рефератом забирали голос: п. **Василь Болюх,** господар з Кутковець і п. **Іван Сірант,** емер. управитель школи з Березовиці Великої. Принято внески референта в справі створення Повітової Народньої Ради й аґітації за поширенням „Свободи“.

Нарадам проводив бувший посол **Антін Кунько,** господар з Чернилева Руського; протоколував п. **Іван Сірант,** емер. управитель школи з Березовиці Великої.

Наради мали чисто діловий характер і взяли в них участь найсвідоміші селяни з повіту.

НАРАДИ УНДО В БЕРЕЖАНАХ.

Дня 25. січня ц. р. відбулася в Бережанах нарада представників сіл у справі громадських виборів. Нарадою проводив д-р **Вол. Бемко.** Явились представники 20 сіл бережанського судового повіту. Реферував пос. **Ст. Кузик.**

НАРАДА УНДО У ГРИМАЛОВІ.

Дня 25. січня ц. р. відбулася у Грималові нарада представників сіл скалатського повіту, в якій взяли участь представники майже всіх сіл повіту. Про самоуправний громадський закон реферував пос. **Олекса Яворський,** про орґанізаційні справи п. **Пісецький О.** і пос. **Яворський.**

З природи й техніки.

ВОВКИ У ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ.

Французький дослідник Р. Роліна зайнявся у своїй джерельній праці „Le loup commun“, виданій журналом „Revue d'Historie Naturelle“ долею вовка у західній Европі, а зокрема у Франції.

Виявляється, що вовка вигубили зовсім сперше в Англії, а саме у 10. столітті, дещо пізніше, бо біля 1680 р. у Скотії. В Ірляндії вибили останніх вовків щойно в першій половині 18. віку. Вигублення вовків у Великій Британії та Ірляндії не було зовсім важке: чейже вовк не мав куди утікати з островів. Його поголовну смерть приспішив досить дивоглядний факт, що від раннього середновіччя можна було побирати податки у виді голов забитих вовків.

Значно ґрізніше представлялися вовки у Франції. Літописи подають, що у 1427 р. вовки пожерли між нинішнім Монмартром і Порт Ст. Антоній, отже майже у центрі теперішнього Парижа, 14 осіб. У тих часах гинуло на рік біля 500 осіб від вовків. Навіть при кінці 18. віку дуже багато людей, головно у більше лісистих околицях, падало жертвами вовків. Підчас наполеонських воєн кількість вовків дуже зросла. Можливо, що причиною цього були самі війни або й девалюація грошевих нагород за вбитих вовків. А саме визначені ще Генрихом IV. премії у висоті 100—300 франків за вовка спали у 1873 р. до вартости 6—18 франків. Статистика з 1873 р. подає, що впродовж останніх 25 літ вигубили у Франції біля 1.200 вовків у ріжних департаментах. Остаточно французькі вовки зникли у перших роках восьмого десятка мин. віку так, що сьогодні вони у Франції тільки мітом для нечемних дітей.

Дуже цікавим фактом є поява вовків у Франції підчас світової війни і в повоєнних роках у цілій низці місцевостей, де занотували теж смертні випадки з людьми. Цю появу вовків, що їх уже перед світовою війною французькі зоольоґи вичеркнули з лісти ссавців Франції, можемо пояснювати двояко: або ці вовки примандрували з Еспанії, де їх ще не забракло, або були це нащадки недобитків, які розмножилися мимо нагінки у глибині великих лісів.

Так само в Італії появилися після війни вовки. Здогадуються, що й ці вовки перейшли підчас воєнних ділань з балканського на апенінський півострів.

НИНІШНІЙ ШАНГАЙ.

Положений над рікою Гуанпу біля устя Янтсекіянгу Шангай є головним вузлом, що лучить нутро Китаю з чужими державами. Розвиток і значіння Шангаю датуються від половини мин. століття. 1842 р. анґлійці, а відтак французи і американці дістають тут торговельні концесії і протягом несповна століття невеличке китайське місто виросло на пяте щодо величини місто світа, а на найбільше людське збірище на Далекім Сході. Згідно зі списом населення з 1930. Шангай мав з передмістями біля 4 міліонів мешканців. Дуже сильний приріст населення Шангаю датується з часу повстання тайпінґів. Саме тоді селяни масово тікали до міста під опіку европейців, щоби відтак перемінитися у міліонову армію робітників.

Територіяльно Шангай складається зі старого китайського міста, що має біля півтора міліона переважно китайської людности, з міжнародньої концесії у північній частині міста, що має біля міліона мешканців (у цій цифрі є ледви 27 тисяч чужинців!) та з французької концесії, де живе пів міліона мешканців (з того 12 тисяч чужинців!).

У Шангаї живе і торгує біля 50 чужих національностей; після китайців найсильніше репрезентовані японці, відтак анґлійці, москалі й американці.

Вид Шангаю пригадує на перший погляд найбільші пристані Европи. На лівім березі Гуанпу скупчилися доки, фабрики, величезні прядільні бавовни і шовку. На якорах держаться кораблі виключно з Европи або Америки, тому, що плоські китайські джонки задержуються далеко вгорі ріки. Здовж преґарних прибережних бульварів здіймаються ґарні будинки европейського міста.

Цей величезний розвиток міста викликані нарівні географічними і політичними чинниками. Шангай лежить чейже при устю величезної водної артерії, до якої вливаються притоки з 2 міліонів квадратних кільометрів поверхні, заселеної 180 міліонами! Він поглощує продукти багатих провінцій, якими пливе Янтсекіянг. Майже половина заграничного експорту Китаю переходить через Шангай, головно бавовна, шовк, чай і тютюн. Крім цього Шангай є важним промисловим центром, де зібрана майже половина пряділень шовку і бавовни Китаю. Дальший розвиток промислу утруднює дещо віддалення Шангаю від копалень вугля, якого річна консумція більша ніж міліон тон. Шангай лежить в области дельти, що збудована з сипких матеріялів; брак литих скал утруднює будову більших будинків та технічних інсталяцій. Для Шангаю характеристичним є факт, що половина текстильних заведень є у руках японців, що поволі опановують і інші ділянки промислу.

Як пристань Шангай є доступний кораблям всякої величини. Зате підчас суші океанічні велитні мусять задержуватися при устю Гуанпу, на повнім морю. В останніх часах проектують будову каналу, який лучив би полудневе рамя Янтсекіянгу з Гуанпу. Таким робом доступ до пристані був би можливий у кожній порі.

СУХИЙ ЛІД.

Природній і штучний лід є мокрий. Таким мокрим ледом послугується „мокра“ Европа, зате донедавна „суха“ Америка уживає так зв. „сухого леду“.

Є це заморожений двокис вугля, який у цім стані не витворює води. Нормальні бльоки цього леду мають вид вальців. Можна їх розрізувати на довільні кусники, бо вони мають твердоту, зближену до твердоти крейди. В Америці сухий лід має повні горожанські права, зате в Европі знають його щойно від кількох років. У Швайцарії і Франції є вже фабрики, що конструують відповідні машини до виробу сухого леду. Сам лід вироблюють у цей спосіб, що струю плинного двокису вугля спрямовують до вальця з дуже тонкими стінами. Підчас переходу течі на газ повстає така низька температура, що решта течі ціпеніє. З течі повстає „сніг“, з якого відтак гидравлічні праси роблять бльоки леду. Ці бльоки сухого леду мають температуру мінус 80 ступнів Цельзія.

Кусник сухого леду парує дуже поволи. Після випарування не лишає жадного сліду тому, що знов перемінюється у первісний газ: двоокис вугля.

Явище дуже повільного парування сухого леду пояснюється тим, що між дуже зимною брилою сухого леду і окружаючим повітрям твориться постійна зимна верства ґазового двоокису вугля, що знаменито ізолює бльоки сухого леду.

Крім інщих прикмет сухий лід має ще одну велику прикмету: повільне парування його витворює у кімнаті, де він находиться, зовсім антисептичну атмосферу.

НОВА ЗАЛІЗНИЦЯ В МАНДЖУРІЇ.

З кінцем м. р. отворили в Манджурії нову залізницю, яка веде до Японського моря через Тунгуа до Харбіну. Рівночасно японці розбудовують на корейськім побережі, а саме там, де ця залізниця доходить до моря, велику, модерну пристань Рашін. Завданням цього порту є знищити совітську пристань у Владивостоці, якої значіння сильно підупало внаслідок заняття японцями Манджурії та східньо-китайської залізниці. Розуміється, що вибудування нової пристані зашкодить також японській пристані Дайрен у південній Манджурії тому, що нова залізнича лінія скорочує шлях Харбін-Осака, що йшов досі через Дайрен, з 2.800 кільометрів на 2.060 кільометрів.

А. Л.

Ще один лист з „раю“.

До нашої Редакції привезли знову лист з ковертою з Великої України, писаний до одного з наших Читачів. Цей лист передаємо, пропускаючи тільки прізвища й назви, дослівно:

..... Дня 7. 1. 1934. Христос Раждається. Дорога Сестро Евцю і Вся Родино. По довгих літах, що вже минули так скоро, хочу вам написати, що ми всі здорові до которого часу, бо пережили ми тяжкі часи весною у 33 року був у нас на Україні страшний голод. Люди мерли з голоду в нашім селі нумерів 1005 померло більш 3 тисячі, одні других їли, мертвих дітей їли, страшна картина, не можна було в ночі піти в друге село, бо ловили і вбивали і їли і начиняли ковбаси і продавали на ярмарку а коти і собаки поїли всі, рідко в селі остався кіт або собака, а на цей рік сколективу дали на трудодень по 2 кіля хліба, пшениці або жита і так дали хто має 100 днів зароблянних той одержав 200 кл. важко жити в кого велика сімя предбачується знов голодова смерть в нас налоги великі я сам плачу податку всього налогу більш 130 рублів. 100 кіля жита 400 рублів і не можна достати оставляють хати і втікають з України добру хату можна купити за 30—25 рублів дуже важко жити в нас в колективі за крадіж дисципліна як вкрали кільо або два хліба то сидять років 5—6 і висилка за Україну. Більш не можу писати нічого. Поздоровляю Вас всіх з Рождеством Христовим Ваш брат Михайло“.

Чи треба до цього простого і жахливого листа ще щось додавати? (—)

Траґічний лет у стратосферу.

Катастрофа радянського бальону. — Три летуни згинули.

Переловили стратосферійний комунікат.

З Москви наспіла вістка, що бальон „Осоавіяхім" став жертвою катастрофи, в якій згинула ціла залога. З невиясненої причини від опадаючого бальону відорвалася ґондоля і впавши з цілою силою розгону на землю, розторощилась на дребезги. Очевидці катастрофи оповідають, що при зударі з землею наступили два сильні вибухи. Один труп із залоги був такий розбитий, що годі його розпізнати. Всі прилади і предмети, які находилися в ґондолі, знищені.

Катастрофа скоїлася коло 16. год. біля села Потійський Острог 8 км. від границі Кадошкіно на залізничій лінії Москва-Казань. На місце катастрофи виїхала з Москви спеціяльна комісія.

Залога бальону складалася з трьох осіб. Командантом був 36-літній Павло Федосеєнко, колись робітник, опісля інжинір радянської повітряної фльоти. Йому товаришили 35-літній інжинір Андрій Васенко, спеціяліст від аерольоґії і повітреплавства, та 24-літній Ілля Усискін.

Бальон „Осоавіяхім", найбільший із досі знаних повітреплавів, обіймав 24.000 куб. м. Ґондоля мала вид кулі з проміром 2.4 метрів. По боках були три герметично замкнені вікна і одно вікно на споді для фотографічних знимок та обсервацій. В ґондолі були окремі прилади до досліджування космічних промінів, магнетичних явищ і складу повітря.

Лет в стратосферу відбувся серед сприятливих умовин. Пільоти находились весь час у радіотелефонічній злуці з московською летунською стацією, повідомляючи її про важні поміри та обсервації. Хотіли спершу летіти до висоти 30.000 метрів, але осягнули 20.600 м., рішили спускатись, щоби свій рекорд переплатити життям.

МОСКВА, 2. II. ПАТ. На місце катастрофи виїхала наукова комісія; в її склад увіходить проф. Молчанов, голова наукової комісії, яка сконтролювала й опечатала апарати бальону перед його стартом. Вислід розгляду сподіваний в найближчому часі. Нині вже можна здогадуватися, що до катастрофи прийшло тому, що бальон, схоплений сильною повітряною струєю, найшовся у великій висоті в незвичайно тяжких атмосферичних умовинах. Один із радіоаматорів, що живе біля Гомеля, відібрав 30. I. в год. 13. такий комунікат: „Тут говорить стратосферійний бальон — залога є в стрефі змінених струй — бальон покритий ледом — ми є в безвихідному положенні, ми вкриті ледом. Спадаємо. Два мої товариші хорі". Комунікат цей вимагає ще справдження.

—o—

Німеччина хоче платити.

БЕРЛІН, 1. II. ПАТ. У висліді переговорів німецького уряду з представниками американських й англійських вірителів устійнено піднести вірительну обслугу тих держав з 30 на 50 проц. Досьогоднішне визнавання вірителів Швайцарії й Голяндії з некористю інших держав має тревати тільки до 30. квітня ц. р. Десь біля 15. квітня німецький уряд скличе загальну конференцію вірителів усіх держав, на якій будуть устійнені правила обслуги закордонних довгів Німеччини. До того часу Ґольд-Дісконтобанк зобовязується викупити по курсі 67 проц. замісць досьогоднішнього 50 проц. всі платні в тому часі субскрипції, які німецькі конверсійні каси видають на конто процентової обслуги усіх держав крім Швайцарії й Голяндії. (—)

Ще про вибори в Городку.

СПРОСТУВАННЯ

В „Ділі" з 13. XII. 1933 р. ч. 329, в рубриці „Вибори по наших містах", була видрукована стаття під наголовком „Виборчі вислідн в Городку". У змісті тої статті подано цілу низку неправдивих фактів, які неправильно представляють справу переведення виборів до міської ради в Городку.

На підставі § 19. пресового закону, як також в інтересі публичної опінії, позволю собі просити Вас, Пане Редакторе, помістити в „Ділі" нижче подане моє спростування:

1) Неправдою є, що українське громадянство мало велике зацікавлення виборами до міської ради, а правдою є, що велика маса українського громадянства не мала найменшого зацікавлення виборами, доказом чого є те, що в деяких округах не пішло до голосування около 80 проц. наших виборців, інтеліґентів і міщан.

2) Неправдою є, що виборчі округи були якось хитучно викроювані зі шкодою для українського громадянства, а правдою є, що згадані в дописі обидві округи (Заставське і Львівське передмістя) становили для українців зовсім добрі райони, де українці творили переважаючу більшість.

3) Неправдою є, що до виборчих комісій не покликано свідоміших українців, а лише двох „русинів" (приятелів маґістрату), а правдою є, що до виборчих комісій були покликані також українці, як напр. дир. Василь Процишин (директор Українбанку „Поміч"), п. Володимир Машіяський і інші.

4) Неправдою є, що поляки виставили крім лісти ББ ще й лісту ч. 3, а правдою є, що лісту ч. 3 зорганізував і виставив п. Мацелюх, член українського центрального виборчого комітету і приятель п. посла Біляка.

5) Неправдою є, що ліста ч. 3 не мала ніяких виглядів на вибір, а правдою є, що з огляду на уміщення в українській лісті на першому місці д-ра Біляка й іншого ще кандидата, яких загал виборців не любить і не хотів вибирати, ліста ч. 3 зискала масову прихильність виборців, доказом чого є, що дістала 290 карток, здобуваючи 1 мандат.

6) Неправдою є, що на двох дальших місцях української лісти стояли два свідомі передміщани Якимяк і Михайло Цап, а правдою є, що на третьому місці стояв якийсь Іван Попко, котрий зовсім не належить до „свідомих передміщан українців", бо, будучи членом українського комітету, тихцем вів переговори з поляками, аби ті взяли його на свою певнішу лісту. А п. Михайло Цап стояв аж на четвертому місці.

7) Неправдою є, що п. Паламарчук Роман у день виборів почав масово роздавати картки зі своїм прізвищем, а правдою є, що п. Паламарчук у дні виборів був мужем довіря української лісти ч. 2 і як такий сидів від год. 8.30 рано до 12. в ночі (майже без перерви) при виборчій комісії на Львівськім передмісті, отже тим самим не міг роздавати ніяких карток. Правдою також є, що картки з прізвищем Паламарчука були видруковані за повним порозумінням і згодою голови і більшости членів виборчого комітету та за згодою головного кандидата д-ра Степана Біляка і роздані виборцям самими членами комітету ще напередодні виборів.

8) Неправдою є, що поява карток з назвищем п. Паламарчука збентежила і здезорієнтувала передміщан, які почали здержуватись від голосування і сперкувати з лісти інтеліґентів, а правдою є, що поява карток п. Паламарчука ще більше заохотила передміщан до голосування, бо це їм дало змогу віддати свої голоси на людину, якої весь комітет і більшість виборців дійсно хотіли, а не на тих кандидатів, котрих люди через їх рівнодушність і неробство сперкували з карток. Доказом того є скількість голосів, що впали на п. Паламарчука — 425 і на п. д-ра Біляка — 146, внаслідок чого п. Паламарчук став вибраний першим заступником з лісти ч. 2.

9) Неправдою є, що пос. д-р Біляк рішив, щоби передміщани голосували многократно на двох своїх представників пп. Цапа Михайла і Якимяка Андрія і що це врятувало ситуацію, а правдою є, що п. д-р Біляк нічого не рішив, бо не був до того ніким управнений, не будучи навіть членом виборчого комітету. Правдою також є, що д-р Біляк ходив по вулиці коло виборчого льокалю і відбирав українським виборцям картки з прізвищем Паламарчука і давав інші. Ці ріжні „заходи" д-ра Біляка ще погіршили ситуацію, бо виборці, видючи, що картки п. Паламарчука появилися з відома виборчого комітету і самого д-ра Біляка, — дійсно збентежились і декотрі вернулись домів, не голосуючи на нікого. Це дійсно було „масове сповнювання громадянського обовязку", як зазначено в дописі.

10) Неправдою є, що на Заставському передмістю вибрано двох радних в особах о. дек. Роздольського і п. Івана Цапа, а правдою є, що на Заставському передмісті вибрано лише одного радного п. Івана Цапа, а о. декана Роздольського здеморалізовані виборці з того передмістя чомусь сперкували на своїх картках.

11) Вкінці неправдою є, що українські громадяни внесуть виборчий протест внаслідок зловживань виборчої комісії, а правдою є, що такого протесту українські виборці не внесли і не внесуть, бо минув уже приписаний до того законний речинець, а до того ще й був брак всяких річевих закидів щодо зловживань, з тимсамим і правних підстав до вношення протесту.

Інж. Роман Паламарчук,
заприсяжений землемір у Городку.

—o—

НОВИНКИ

— **ПРИЙМАЮ ЯК ДАВНІШЕ в моїм дентистичнім заведенні Сикстуська 17. від 9—1 і від 3—6. НАСС.** 932 2—3

— **Після замкнення конкурсу „Діла" на 5 економічних статтей** вплинули до нас ще дві статті, так, що жюрі матиме до розгляду 35 статтей. Вислід конкурсу буде проголошений до трьох тижнів.

— **Українському жіноцтву під увагу.** Як нас інформують, на конкурсі перших студентських великих вечерниць, під гаслом „Студентство Рідній Школі", буде роздана низка цінних нагород, уфундованих українськими установами. Крім нагороди, призначеної для **королевої карнавалу 1934 р.**, яку виберуть учасники вечерниць, атракцією мясниць буде нагорода за **тип українки**, вибраний фаховим науково-мистецьким жюрі. Намічено ще низку інших нагород, про що вже в найближчих днях повідомить Комітет загал українського громадянства.

— **„Астрономія в старовині".** Заходом Астрономічного Гуртка при Т-ві Українських Наукових Викладів ім. П. Могили відбудеться в понеділок 5. лютого в год. 5 (17) в салі „Бесіди", Руговського 22, I., відчит проф. М. Зарицького „Астрономія в старовині". Вступ за добровільними датками.

— **Українська народня ноша.** На таку тему виголосить проф. д-р З. Кузеля 2. ц. м. вечором відчит в Українськім Народнім Інституті в Берліні.

— **Ревізії.** В Більчу Золотім пов. Борщів розкинув хтось в ночі мин. тижня летючки ОУН. Поліція арештувала запідозрених в цьому молодих діяльних селян Степана Судейка й Вол. Луцика, але підчас того, як вони сиділи на постерунку, летючки розкинув чергової ночі хтось знову. Тоді в арештованих перевели ревізії і звільнили їх, а крім цього перевели трус ще і в їх товариша Вас. Болнарчука, в якого забрали такі підозрілі книжки: Малу Історію України, Роковини Тараса Шевченка, Пекло (вид. „Неділі"), Календар „Золотий Колос" на 1934 р., Гомін душі і різьблений тризуб. Селянам наказано тримати вночі по селі варту. (—)

— **Україніка.** „Вестнік Сокольски" ч. 2. з ц. р. помістив статтю з нагоди 60-ліття проф. І. Боберського. — „Сокольска Просвета", орґан югославянського Сокільства, помістив в 8 ч. з жовтня 1933 р. велику статтю „Украінскі Сокољ". — „Соколь Амеріцки", орґан чеського сокільства в Америці помістив в 8 ч. з грудня м. р. велику статтю „Розвій Сокільської Ідеї", в якій м. і. згадує і про українську сокільську орґанізацію та участь українських соколів у VI. Всеславянському Здвизі 1912 р. у Празі. (—)

— **Цікавий примус.** „Український Міщанин" з 30. ц. м. пише дослівно: „Дирекція Мон. Вироб Тютюневих в Монастириськах повписувала примусово всіх своїх робітників без ріжниці переконань до орґанізації „Стшельца", стягаючи заразом по 50 сот. місячної вкладки. Не минуло це, річ ясна, і українців, які осталися ще при праці. Чи не можнаб запротестувати проти цього насильства у відповідних чинників?"

— **„Гуцульський Театр".** Нас повідомляють, що з днем 28. ц. м. зорґанізувалася й почала свою діяльність в Жабю пов. Косів нова центральна кооператива „Гуцульський Театр ім. Г. Хоткевича". Цей театр, якого провід обняв дир. Когутяк, виїздить небаром на турне по всіх містах Польщі, а в репертуар його входять оригінальні драм. твори з гуцульського життя, м. і. „Гуцули", „Довбуш" і „Гуцульський Рік". (—)

— **Влом до редакції „Громадського Голосу".** В ночі з 27. на 28. ц. м. вломилися якісь незнані злочинці до бюр редакції й адміністрації „Громадського Голосу" й до чит. „Каменярі", що находяться при вул. Міцкевича 7 у Львові. Вломники порозбивали шафи і бюрка, понищили папери й книжки, але не взяли нічого, хоч у кімнатах були килими й машина до писання. (-)

Ґенерали під судом.

БЕРЛІН, ПАТ. Шефа естонського штабу, ген. Торванда припинили в урядуванні до часу, поки суд виясить справу продажі воєнних пароплавів республиці Перу. Передали теж судові ген. Лебедева.

Радіохвилі Рим-Сідней.

РИМ, ПАТ. Ватиканська радіостація почала при помочі австралійської радіостації у Сіднеї наукові досліди з метою устійнити точно час, який пробігають радіохвилі з Риму до Сіднеї. Висліди тих дослідів будуть небаром оголошені.

СТАМБУЛ ВІЛЬНИМ МІСТОМ

Стамбул (що в дійсності зветься тепер Істамбул, що дослівно значить: „До міста") мають проголосити вільним містом і столицею балканської унії. Стамбул дістане окремий прапор, почтові марки й поліцію.

— **Посли будуть платити за їзду залізницею.** Нова польська конституція не відновила постанови попередньої конституції, що соймові посли мають право користати безплатно з державних засобів комунікації для подорожі по цілій Польщі. В постановах нової конституції, що управильнюють посольські управнення, про цей привілей нема згадки. Оскільки та справа не буде унормована окремим розпорядком, посли будуть платити за їзду залізницею.

— **Справа учительських мешкань.** Томущо в пресі появилися баламутні інформації про мешканевий додаток для вчителів народніх шкіл на основі нового службового закону, з міродатних кол пояснюють, що обовязок громад давати мешкання вчительству або виплачувати їм мешканевий додаток, якщо мешкання не дають, випливає з постанов закону з 1922 р. про основування й вдержування народніх шкіл, зновелізованого розпорядком президента з 1930 р. Новий службовий закон не нормує справи мешканевого додатку для вчительства, тому закон з 1922 р. обовязує дальше. Якщо вчитель народньої школи не дістав мешкання, належиться йому дальше мешканевий додаток згідно з обовязуючими досі постановами.

— **Львівська хроніка.** На політехніці прийшло 31 м. м. до протижидівських ексцесів, викликаних вшехпольською молодю. — Помер у 82 р. життя Юзеф Бялиня-Холодецький, ем. директор почт і польський історик, що займався головно історією Львова. — Невідомі злочинці вломилися до крамниці Майблюма при вул. Рутовського 16 і вкрали текстильного товару на 7.000 зол. — Процес проти бувш. пос. Лішинського відбудеться під кінець лютого.— Львівський суд засудив на 2 роки тюрми Стаха Чарнецького, що впив горівкою 14-літню Анелю Паздзьор і знасилував її.

— **Краєва хроніка.** В Богородичині пов. Товмач 16-літній Франц Немец убив свого брата Казимира, зарубавши його в часі сну сокирою. Арештований зізнав, що помстився за маму, над якою брат знущався. — В Косові скінчився страйк килимкарських робітників, що тревав якийсь час на економічному підкладі. — В Раґобощі біля Лодзі вбив залізничник Межвінський свою жінку та її коханця Ґрабовського, у якого вона мешкала вже довший час, ножем, опісля застрілився. — В Торуні заатакували демонстранти-ендеки ред. „Слова Поморського", вибили в ній шиби й поломали машини, наробивши отак на кільканадцять тисяч шкід. — Професори краківського університету поставили до фондації Нобля внесок признати марш. Пілсудському мирову нагороду.

— **Смерть Немировича-Данченка.** В Празі помер у 90 році життя російський письменник Василь Немирович-Данченко, автор багатьох подорожничих книжок і відомий кореспондент з російсько-турецької та японсько-російської війни.

— **Штани по 1 зол., килими по 7 зол.** В місті Наклі в Польщі відбулася цікава лініцація: Підчас ярмарку заїхав на торгову площу віз з зафантованим ріжним мануфактурним крамом і представник скарб. уряду почав його продавати. Ціни краму, викликувані до ліцитації, були незвичайні: штани і блюзи по 1 зол., 4 пари жіночих панчіх за 30—70 сот., шапки по 70—100 сот., килими по 6—7 зол. Та хоча які були конкуренційні ті ціни, то секвестратор зміг випродати тільки дуже небагато і з більшістю непроданого краму відїхав.

— **Смерть на залізничому шляху.** На залізничому шляху Познань-Лавіца знайшли труп мужчини з відтятою головою. Слідство викрило, що небіжчик називався Осип Скорупський, українець і був мабуть студентом. Правдоподібно було це самогубство.

— **Нещастя з нітрогліцериною.** Біля італійської місцевости Лючініко залізничий дорожник, орудуючи набоєм нітрогліцерини, спричинив експльозію. Наслідком вибуху згинули на місці дорожник і дві жінки, що переїздили на роверах. Доньку дорожника тяжко ранило.

— **Нові французські марки** появились цими днями. Вони ріжняться від дотеперішніх тим, що замісць символічних постатей на них будуть знимки ріжних мистецьких памятників і краєвидів. Є це почтові марки від 30 сантимів до 30 фр. ріжних розмірів. Бачимо на них вежу Айфля, собор Інвалідів, Нотр-Дам, монастир св. Трофима з Арль, давню твердиню в Каркасон і т. п.

— **Холод у Північній Америці.** З Шикаґо повідомляють, що з півночі від Аляски прийшли такі вітри зі сніговіями, що трапляються часті випадки смерти та катастрофи, головно у приморських містах і горах. У стейті Міннесота морози дійшли до 30 ступнів. Навіть на Фльориді і в Мексику холодно.

— **Туганкгамон мститься далі.** У Бостоні помер єгиптольоґ Літгов; він терпів від довшого часу на недугу, якої лікарі не могли зясувати. Це був останній живий дослідник домовини Тутанкгамона. Отже нема вже між живими ні одного з тих, що брали участь у розкопках скарбів єгипетського фараона. Коли провідник славної археольоґічної виправи льорд Кернеwон найшов ті скарби, ніхто з його співробітників не міг і думати, що так хутко вмре. Кернevон помер, як гадали, від укусу отруйної мухи. За ним швидко зійшов зі світу рентґенольоґ проф. Ралей, що досліджував папируси; він занедужав у повороті до Англії. І так почалась довга черга сконів; помирали один за одним — більш 20 — усі, що мали якенебудь відношення до праць над домовиною і дорогоцінностями таємного фараона. Тепер учені думають над теоріями, що малиб розяснити всі ці випадки. Історик Масперо гадає, що в ріжних частинах одягу фараона були отруйні субстанції, що діяли на далеку мету.

— **Стація з найдовшою назвою.** Старинна кельтійська мова горожан анґлійського півострова Валії любується в надзвичайно довгих словах. Так на шляху Льондон-Голігед є в Валії місто, якого назву кондуктори викликають зовсім коротко — Лінфер. Та це не ціла назва. Колиб мали викликати цілу, покрутили би собі язик і спричинили би спізнення поїзду, бо славна ця назва стації є: Lynfairwilwingspilgeschnyrdropwillywillogogoh. Ця довжезна назва виписана перед стацією на таблиці довгій на півдевята метра.

— **Хиби радія.** Італ. композитор Респіґі оголосив у „Ля Стампа" цікаву статтю на тему радіофонії. На його думку радіофонія мусить ще добре простудіювати технічні можливости, бо деякі стації мусять резиґнувати з цікавих радіопередач, що не надаються до трансмісії. Так не надається для цього пр. імпресіоністична музика Дебіссі, а для багатьох опер радіопередача — це пробний камінь, бо багато з них тратить в авдиції свій питомий чар і прикмети. Не поглибила теж на думку Респіґі радіофонія досі музичної культури широких мас. (—)

— **Публичні довги Америки.** Публичні довги Америки дійшли в 1933 р. до цифри 42224 мільйонів дол., враховуючи в це довги стейтів, країн, міст і громад. Самі державні довги обраховують на 22539 міл., отже по 158 дол. на голову. Це найвище обдовження Америки від часу світової війни, але все таки воно менше, як нпр. обдовження Англії, що хоча доходить всього до 39 міліярдів дол., то дає на голову 700 дол. Якщо переведуть в життя ще й план Рузвельта, що вимагає 10 міліярдів на публичні роботи, обдовження Америки зросте до 1. липня 1935 р. на 35847 мільйонів дол., тобто доходитиме до 250 дол. на голову.

— **Цеппелін іде знову до Півд. Америки.** Як повідомляє німецька преса, плян летів Цеппеліна до Півд. Америки остаточно розроблено. Перший з них почнеться вечером 26. травня а 31. травня виїде він з Ріо де Джанейро назад до Німеччини. У слід за цим першим летом послідують у 4-тижневих промежутках два чергові лети, поки врешті в місяці серпні, вересні й жовтні не наладнають такої комунікації, що кожної неділі вечором Цеппелін виїздитиме до Америки, а кожного четверга вертатиме до Европи.

— **Вервиці з хліба.** Російські комуністи, що завзято пропаґують безбожництво, заборонили привозити зза кордону та виробляти в Совітах будьякі предмети релігійного культу. Віруючі в Росії примушені отак робити їх потайки самі і нпр. вервиці роблять з кісток, гороху а то й хліба. Священики Дені й Ладиґа, що недавно вернули з Совітів, привезли зі собою на спогад власне такі вервиці з хліба.

— **Землетрус грища.** Підчас недавнього землетрусу в Мехіку відбувалися в присутності кількох тисяч видців змагання копаного мяча між перуванським клюбом із Ліми та репрезентацією міста Мехіко. Перша половина скінчилася програною господарів у відношенні 1:0. В 30-ій хвилині другої половини відчули сильне стрясення землі. Це поділало пригноблюючо на перуванців, одначе мехіканська дружина не хвилювалася землетрусом і наступала ще завзятіше та виграла 2:1. Щойно після мечу публика зацікавилася землетрусом.

— **Хто справді винайшов телефон?** У звязку з публікаціями про винахід телефону, італійська преса відмічує, що справжнім його конструктором був Антін Меуччі з Фльоренції, що збудував перший апарат ще в 1849 р. Як відомо, в Зл. Державах визнали винахідником телефону шкота А. Дж. Белля, а тепер німецькі технічні часописи висувають як винахідника телефону вчителя Пилипа Райса з Фрідріхсдорфу (1861). Цікаво, що Антін Меуччі добув признання першенства свому винаходові навіть в Америці, коли повів процес проти заведень А. Дж. Белля, що став виробляти телефони. В 1930 р. вийшов цікавий твір інж. Людвика Респіґі, директора ватиканської комунікації про Антона Меуччі, в якій автор широко обговорює спроби в цій царині ще в 1837 р., що їх робив проф. Педж в Америці.

—o—

Літературний куток.

БАРБЕЙ Д'ОРЕВІЛІ.

Читачам, що звертаються до нас із запитом, хто такий автор друкованої у нас у перекл. новелі „Кармазинова завіска", хочемо дати кілька інформацій. Це один із найоригінальніших письменників, що жив від 1808—89 р. Новеля, яку ми помістили, вийнята зі збірки „Чортиці", що вважається архитвором. Барбей д'Оревілі після великої кризи песимізму навернувся на лоно католицької церкви. Його оповідання та повісти зображують великі пристрасти з морального погляду. Він мав нахил до демонічних сюжетів: його повісти „Стара любка", „Заворожена", „Жонатий священик" мають ту саму рису несамовитої уяви, що і його оповідання. Ідеалами д'Оревілі була суспільність, збудована на традиції і вірі; одночасно він виступав незвичайно різко проти всякого лицемірства і міщанської моралі, що не дозволяє голосно і прилюдно рішати всі можливі т. зв. дразливі питання.

З кіна.

Кіно „Касіно": „Буря на світанку".

За сюжет фільми послужив початок австро-сербської війни, коли серби — австрійські підданні мусіли йти воювати проти своїх братів із другого боку кордону. Є це історія дружби одного серба, війта рідної нам Бачки, з мадярем, що розуміючи почування сербів, дає нагоду знайомим свого сербського приятеля втікати з австрійської армії. Великосердість молодого мадярського старшини виросла на тлі його кохання до жінки його приятеля. Це чисте почування, взаємне, не дозволяє закоханій парі зрадити ні чоловіка ні приятеля. Приходить момент, коли чоловік уміє віддячитись їм. Але ще раніше приходить до трагічного конфлікту. Фільма зручно зроблена, має гарні сцени, мадярську музику і зворушливі моменти. Головні актори Нільс Астер і Кей Франціс, яких знаємо із гарної фільми „Гіркий чай ґенерала Ченґа"; дуже добрий Вальтер Гюстон.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Степан Ґеник-Березовський помер дня 31. І. ц. р. Похорони відбудуться в суботу 3. II. в год. 10. рано в Березові Нижному. В. Й. П.!

Дописи.

Золочівщина.

Відгомін всенародного протесту проти господарки більшовиків на Україні. Прокуратура Окружного Суду в Золочеві до справи L. czyn kg 1835, **Sygnatura akt. II. Ds. 3203/33** доручила о. Ів. Нагурському, пароохові в Барипові, акт обвинувачення за провину з арт. 170 к. к., якої мав він допуститися в той спосіб, що 29. X. 1933. в часі проповіди розповсюджував відомости: „mogące wywołać niepokój publiczny“. Розправу назначено на день 5. II. ц. р. Розправа та викликує велике зацікавлення, бо о. Нагурського потягають до відповідальности, очевидно на чийсь донос, за його проповідь, у якій він „зачепив“ поведінку більшовиків з нашим народом на Вел. Україні.

Рогатинщина.

З культурно-освітнього життя. Читальні „Просвіти“ рогатинської філії роблять приготування до загальних зборів, котрі в більшій частині відбуваються в зимових місяцях. Загальні збори в січні відбули читальні в Жовчеві і Лучинцях. Дня 20 січня відбулися загальні збори читальні „Просвіти“ в Дібринові. Присутніх було 380 членів. Провід тої читальні находиться в руках симпатиків УСРП. Опозицію творять прихильники У. К. С. Тому-то боротьба за провід стягнула до читальні стільки членів. Ліста прихильників теперішнього виділу читальні дістала більшість голосів. Ліста опозиції стягнула на себе понад 60 голосів. Коли збори доходили до кінця, вмішалася поліція і внаслідок прияности одного нечлена збори розвязала. — Читальні, котрі не відсвяткували Свят „Просвіти“ в грудні, улаштовують їх в січні. Такі свята відбулися дня 8. I. ц. р. в читальнях „Просвіти“ в Кишиничах і Жовчеві, дня 9. I. в Дегові. Програми складалися з хорових виступів, реферату та деклямацій. — Звіт з „Дару Просвіті“ здали 22 читальні на всіх 58, що належать до рогатинської філії. У 13 читальнях зібрано 341 зол. 98 сот. Найбільше зібрали читальні в Рогатині, Бабуxові, Липиці Гор., Дібринові та Черчі. Коли всі читальні складатимуть у такій пропорції, то рогатинська філія збере около 700 зол.

Приготування до свята десятиліття П. С. К. Повітовий Союз Кооператив (тепер Окружний) хоче гідно відсвяткувати десятиліття свого істнування. Робить заходи видати альманах, в котрім містилися би підсумки його успішної праці.

Зміна в управі складу Народної Торговлі. Управитель складу п. Юрчишин М. уступив зі свого становища після однорічного ведення складу. Управу перебрала п. Кавкова Івання, б. касієрка складу Нар. Торговлі у Стрию.

Арештування кооператора. П. Романа Дмитра з Лучинець, члена Надзірної Ради О. С. К. в Рогатині, арештували дня 21. I. у звязку з підпалом коршми в Лучинцях.

Свято Йордану відбулося ц. р. дуже величаво. Упорядкований у чвірках процесійний похід перейшов головними вулицями міста. Пограва до походу оркестра чит. „Просвіти“ в Рогатині. Вівтар, уквітчаний ялинками, приготовано на правому березі Гнилої Липи, недалеко мосту, що лучить Рогатин із Залужем. Чину водосвяття довершив о. Кудрик, місцевий парох, в асисті о. Гаврика, ректора Малої Семінарії. Співав церковний хор. Присутніх кілька тисяч народу обох обрядів.

Бойдщина.

З діяльности Т-ва „Луг“ у Ясенові. У нас було руханково-пожарниче товариство „Луг“, але в минулому році ми змінили статут на новий. Є в нас тепер 90 луговиків і 18 луговичок, крім того малих луговиків 10, невправляючих 8. Покищо в нас 9 луговиків умундурувалося, а маємо надію, що в цьому році умундуруються всі. Луговики та луговички вміють усі вправи приписані на 1933 р. Літом був у нас делегат „Великого Лугу“ п. Панкевич, який перевів маленький курс вправ. Ми уладили 1 фестин і 2 аматорські вистави. Тепер уладжуємо аматорські вистави легше, бо не треба платити стемплевої оплати від подань. „Луг“ уладив теж 15 відчитів для своїх членів. Луговики і луговички сходяться тричі тижнево.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Віталій Юрченко: ЧЕРВОНИЙ ЧАД. Нариси з боротьби одного повіту 1917—1923. Львів, 1934. Накладом С-ки „Типографія“, стор. 292. Ціна 3 зол. 15 сот. з пересилкою.

Михайло Середа: ПЕТРУСЬ ШКОДА (історичне оповідання). Львів, 1934. Накладом В-ва „Світ Дитини“. „Діточа Бібліотека“. Образки виконав Михайло Фартух. Стор. 64.

КАЛЕНДАР Т-ВА „ПРОСВІТА“ В УЖГОРОДІ НА РІК 1934. Рік видання XII. Книгопечатня „Уніо“ 1933. Стор. 80, вел. 8-о. Ціна 3. к.

НЕ ПИЙ! Добра порада нашому народові. Написав **о. Кирило Феделеш**, проф. гімназії в Берегові. Видавництво Т-ва „Просвіта“ в Ужгороді, ч. 155. Стор. 20. вел. 8-о. Ціна 1·50 ч. к.

ЖУРНАЛИ.

УКРАЇНСЬКИЙ АГРОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК. Чвертьрічник під редакцією інж. д-ра Евгена Храплинвого. Книжка I. 1934 р. Зміст: До Читачів! Статті: Громадська агрономія та планове господарство — проф. К. Мацієвич; З новіших дослідів над економічною історією України — Т. Коструба; Про потребу сусп.-економ. монографічних описів — д-р Ілля Витанович; Закарпатські полонини в світлі агроботанічного досліджения — доц. І. Мазепа; Верховинські сінокоси — інж. агр. Г. Гордієнко; Висліди з польових дослідів 1930 і 1931 рр. — інж. агр. А. Романенко; Про біольогічно динамічні способи господарювання — інж. Ю. Мудрак; Уваги до питання розвитку садівництва на зах. землях — А Терпиляк; Фактори родючости овочевих дерев — інж. А. Гнатовський; Про поливання городини — В. Королів-Старий; Контроля молочности в селянських господарствах — інж. д-р М. Холевчук; Загальні й льокальні завдання сучасного лісовирощення — проф. Б. Іваницький. Реферати та рецензії. Міжнародні сіл.-госп. організації, Конгреси, наради. Записник нашої агрономічної праці. Різне. Від Адміністрації. В цій книжці УАВ. поміщено праці й замітки 24 авторів. Ціна книжки 3 зол. (в ЧСР. — 12 кч., в інших краях 2·— шв. фр.). На рік (4 книжки) 12 зол. Адреса: Львів, Ринок 10/II.

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Рік XIV, ч. 3—4 з 21 січня 1934.

„ВІСТНИК“, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Річник II. Книжка 2. Львів, лютий 1934. Зміст: О. Ольжич: Купець; Е. Маланюк: Катастрофа; С. Георге: Звитяжці; Дитинство героя; Р. Єндик: Чорноморські шуми; О. Теліга: Чоловікові; Ж. Бльох: Великі початки; Ю. Липа: Розмова з маукою; І. Федорович-Малицька: IV. Вистава АНУМ; Г. Явір: Стефан Георге; А. Ів.: З року на рік; Зо: Примітивна европеїзація; Кл. Фарер: Душа Японії; Дм. Донцов: Укр. vacuum і рідна ходтнесія; Арт. Ставіський і гангрена парляментаризму у Франції; Ф. Райс: З нотатника песиміста; М. Л.: З пресового фільму; Бібльографія.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК. Рік VII., ч. 2, лютий 1934.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ. Ч. 1. 1-го січня 1934. Зміст: Інж. Ю. Величко: Електричні виміри. Інж. Ю. Кремалюк: Синтетичні методи виробництва важніших бойових газів. Інж. А. Мілянич: Думки на часі. Реферати. Огляд. Звідомлення Українського Техн. Товариства.

НАЗУСТРІЧ, ч. 3, двотижневик. Львів 1. II. Зміст: Володимир Дорошенко: Мої враження від першого літературного конкурсу. Поезії — П. Карманський: І повернувся я додому... Богдан Нижанківський: І знову пропав день.. Сон. Наріжна Лукіянович: Мандрівки. Наші розмови з лавреатами. Катря Гриневичева: Малини „швайцарії“). Павло Ковжун: „Мусагет“. Софія Яблонська: Опій і самотність (з приватних листів). Новий член Французької Академії, Франсуа Моріяк: Маріяк або маска. Твоя суконка. Перекл. С. Гординський. Микола Бутович: Через корову до публики. М. Рудницький: Андрей Белий, проповідник вельодизму (з нагоди його смерти). З чужої преси. Перед виставою Льва Геца. Герман Бар: Свобода. Іван Бунін: Записки. Промовчана Українка. Н. Л.: Невикористаний дар (М. Гординський). Літературна хроніка. З царства срібних тіней. Ростислав Богородченко: Фільма — дзеркало понурого минулого. В. Федорович: Німецькі фільми на світових ринках. Летіло 40 сорок... 24 години лавреата. 12 ілюстрацій. Ціна 50 сот.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 2. II. год. 3·30 попол. „Гроші то не все“.

Пятниця, 2. II. год. 7·30 веч. „Чоловік що був четвергом“.

Субота, 3. II. год. 7·30 веч. „Чоловік що був четвергом“.

Театр Рівнородностей.

Пятниця, 2. II. год. 3·30 попол. „Стефек“.

Пятниця, 2. II. год. 7·30 веч. „Но, но, Нанетто“.

Субота, 3. II. год. 7·30 веч. „Но, но, Нанетто“.

Концертове Бюро Тірка:

Неділя, 4. лютого хор Дана.

Кіна.

АДРІЯ: „Д-р Джекиль і мр. Гайд“.
АПОЛЬО: „За два полуднi“.
АТЛЯНТЬК: „Парада резервістів“.
ВАНДА: „Романс із поручником“.
КАСІНО: „Буря на світанку“.
КОЛІСЕЙ: „Погубний чар“ ревія „Преса має голос“.
КОПЕРНИК: „Катерина Велика“ (з Ел. Бергнер) і кольоровий додаток.
МАРУСЕНЬКА: „Катерина Велика“ (з Ел. Бергнер) і кольоровий додаток.
МІРАЖ: „Навіжена пансіонарка“ (Анні Ондра).
МУЗА: „1002-а ніч“.
ПАЛЯС: „Велика княжна Олександра (з Єрицою та Шлезаком).
ПАН: „Турбіна 50.000“ і ревія.
ПАСАЖ: „Піоніри Заходу“, „Припадковий змагун“.
РАЙ: „Під твою охорону“ (з Бродзішем, Богдою та Самборським.
ХИМЕРА: „Шерльок Голмс“ (Клів Брук).
СТИЛЕВЕ: „У мряці великого міста“, ревія з Стефою Стадниківною.
УТІХА: „Тайна звіринця“ та ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 2. лютого 1934.

Відень (506,8) 17·05 Шведська музика, спів, **Братислава** (298,8) 20·10 Легка музика, **Кошиці** (269,5) 20·10 Концерт, **Білгород** (437,3) 13·10 Музика, **Ковно** (1935) 17·50, 18·20 20·30 Спів, **Гайльсберг** (291) 17·30, 18·25 Камер. музика, **Мілякер** (522,6) 20·10 „Чорне Доміно“ оп. Обера. **Будапешт** (549,5) 14·00, 22·30 Циг. і джезова музика, 21·40 Пісоньки, **Міляно** (368,6) 11·15 Музика. 21·00 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 13·00 Легка музика, 21·45 Концерт.

Субота, 3. лютого 1934.

Відень (506,8) 12·00, 17·00, 22·05 Концерт, **Братислава** (298,8) 17·15 Вертеп, 21·25 Пісоньки, **Кошиці** (269,5) 21·26 Хор, **Мор. Острава** (259,1) 18·10 Хор, **Штрасбург** (349,2) 21·30 „Цар Едип“ траг. Софокля, **Білгород** (437,3) 10·30 Популярний вечір, **Лянгенберг** (455,9) 20·10, 23·00 Веселий вечір, **Мілякер** (522,6) 18·00 Фортепян, **Будапешт** (549·5) 12·05, 23·10 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 20·40 Пісоньки, музика, **Рим** (420,8) 13·45, 17·10 Музика.

Львівське радіо.

Пятниця, 2. лютого 1934.

9·00—9·54 Ранішня авдиція. 12·15 Муз. поранок, 14·00 Як приготовити та як запастися в насіння, 14·15 Вок. авдиція, 14·35 Спів (Корфівна, сопран) 15·00 Сільська правнича авдиція, 15·30 Концерт сальонової орхестри, 16·00 Для дітей: „Матвійко та його півник“, гумореска Герца: „Веселий бідак і сумний богач“, 16·30 Муз. загадки, 16·45 Рецитації поезій, 17·00 Відч. „З мандрівки до Каталонії“, 17·15 Транс. з варш. фільгармонії, 18·00 Авд. „Магія“ Гільберта Кіта Честертона. 18·40 „Слухайте діти“ (музика з грамофонних плит), 19·05 Всячина, 19·25 Авдиція, 19·45 Відчит, 20·00 Муз. бадачка, 20·15 Симф. концерт, музика, спів (Гудельметі, сопран) 22·40, 22·41 Спортові вісти, 22·50, 23·05 Танкова музика.

Субота, 3. лютого 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·36 Джезова орхестра, 15·30 Господарські вістки, 16·00 Авдиція для хорих, концерт орхестри, 16·40 Лекція фр. мови, 18·00 Репортаж, 18·20 Скрипка, фортепян, 19·00 „Похвала провінції“, 19·12 Всячина, 19·25 Фейл. „Іван Бунін“, 19·40, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Карнавал (пісоньки, рефрени), 21·00 Почт.-техн. скринька, 21·00 Шопенівський концерт, 22·00 Фр. відчит „Діяльність польських жінок“, 22·15, 23·05 Легка танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові доляр у приватних оборотах 5·42.

У Варшаві були такі курси: Льондон 27·85—27·33, Париж 34·91, Берлін 210·60, Цюріх 171·75, Амстердам 356·60, Нюйорк кабель 5·46, Нюйорк чеки 5·44.

ЗБІЖЕ.

Ціни	парітас Підволочиська	парітас Львів
Пшениця збірна	17·75	18·—
Жито одноціле	13·75	14·—
Висівки пшен.	8·75	9·00
Макухи льняні	15·50	16·00

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 1. II. масло 2·50, молоко, —·19, сметана —·90, яйця 3·60—3·70.

Тенденція на масло, молоко і сметану удержана, на яйця слаба.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вп. П. Софія Сатурська з дітьми зложила на **Рідну Школу** до Кружка Т-ва Р. Ш. в Коломиї квоту 50 зол. замісць друкованої подяки всім тим що висловили співчуття і взяли участь у похоронах мужа і батька бл. п. о. проф. Івана Сатурського.

Вп. П. радник Віктор Цебровський зложив на **Рідну Школу** до Кружка Т-ва Р. Ш. в Коломиї квоту 5 зол. замісць цвітів на домовину бл. п. о. проф. Івана Сатурського.

Старшина Кружка Р. Ш. в Коломиї складає ВП. жертводавцям щиру подяку.

Старшина Пов. Кружка Р. Ш. в Коломиї зложила 10 зол. на Рідну Школу замісць вінка на домовину бл. п. проф. Д-ра Петра Савака. 1022

Замісць вінка на домовину бл. п. Ольги Дудриківної зложила п. Марія Донцева зол. 20·— на Українську Захоронку. 1025

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО“!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“ Львів Ринок 10.